

3. Domače branje

Janko Kersnik: Jara gospoda

1. Zgodba z oznako družbenega okolja:

Delo je odsev Kersnikovega pogleda na slovensko meščanstvo in govori o moralni mizeriji uradništa, ki propada v duševnem brezdelju. Je pripoved o nesrečnem koncu

lahkomiselne ljubezni in slika življenja ter miselnosti naše podeželske inteligence ob tem pa tudi kritika podeželskega izobraženstva.

Sama zgodba govori o prihodu župana Andreja Verbanoja v kmečko vas v Grobljah. Bralec lahko ob branju mnogo izve o takratnem načinu in stilu življenja. Skromen vsakdan takratnih ljudi je zaznamovan z dejstvom, da je le peščica gospostva imela svoje domove in da jih je večina stanovala v najetih stanovanjih. Trditev poudarja tudi silno zanimanje vaščanov za socialno ozadje novega sodika.

Zgodba se prestavi za petnajst let nazaj in opisuje incident med Andrejem Vrbonajem in Pavlom, prijateljem otroških let. Oba sta bila zaljubljena v isto dekle, kar je privedlo do prenekaterih zamer, ki še dandanes zaznamujejo njun odnos.

Sodnik Andrej se poroči z Ančko, krčmarjevo hčerjo, kar je Pavla pripeljalo do velike mere nevoščljivosti, družbo pa pretreslo saj niso bili vajeni porok med socialno različnima partnerjema. Posledično je na dogodek bilo izrečenih veliko govoric, saj so bile meje med nižjim in višjim slojem močno določene. Skozi celotno delo je čutiti napetost tekmovanja glavnih moških likov.

Zgodba nadaljuje s pripovedjo o Pavlovem prebliževanju sodnikovi ženi in njenemu vračanju naklonjenosti.

Dogajanje pretrese anonimno pismo, ki Andreja obvesti o ne..... vedenju njegove soproge ter Pavla.

Sodnik je pretresen in v samem besu izreče, naj se mu oba izbrišeta izpred oči.

V nadaljevanju izvemo, da je Pavel kot kasnejši sodnik v neki drugi vasi obravnaval Ančko, ki je bila obtožena prosjačenja ter vlačugarstva. Kaznovana je bila s tremi dnevi zapora, vendar je tam podlegla bolezni in umrla. Pavel je bil edini, ki je prišel na Ančkin pogreb.

2. Značajska oznaka Ančke:

Črnooka, temnolasa lepotica je že v mladih letih zmedla marsikaterega moškega in se pustila, da so se zdolgočaseni gospodje dolgo poigravali z njo.

Ker so ji že v rosnih letih umrli starši, je živela z očetom Kračom, njenim daljnim sorodnikom, kjer je bila tako domača hči kot dekla, rejenka in točajka. Je predvidljivo dekle in silno željna lepšega, kar e bil vrjetno tudi razlog poroke s kasnejšim soprogom. Andreja je pritegnila s svojo nepokvarjenostjo, predvsem pa, ker na njej ni bilo nič gosposkega. S poroko z vaškim sodnikom, se je socialno dvignila, prav tako pa po zakonolomu padla na socialno dno.

O njenih čustvih skozi zgodbo ne izvemo ničesar. Lahko je opaziti, da se dekle v svojem zakonu počuti zanemarjeno in ima željo po razvedrilu, kar pripelje do njenega prešuštva.

Andreja:

Andrej Vrbanoj je zaposlen kot sodnik v Grobljah in mnogi ga imajo za nerodnega človeka, ki ne ve prav veliko o nasprotnem spolu. S Pavlom ju povezuje skupna najstniška ljubezen- Julka. Preveč se podreja javnemu mnenju, kar velja za enega izmed pglavutih razlogov za propad njegovega zakona. Ančki ne izkazuje močne ljubezni in ne opazi pglavutih dogajanj okoli sebe. Čutiti je, da je bil razlog poroke z Ančko posledica

njegovih socialnih zavor in potreb, da bi imponiral manj omikanim od sebe. Vsekakor je bila njuna poroka nepremišljena ženitev, ki je pripeljala do ljubezenskega rivalstva. Andrej izhaja iz kmečkega stanu vendar se povzpne s svojo izobrazbo. DPridbi si sloves naivnega, a simpatičnega človeka.

Pavla:

Nekdanji Andrejev součenec je adjunkt, rahlo lahkoživ, resen in nebrižen, vendar strasten človek. Med njemu in Andrejem je spletena le sila tanka vez, ki se proti koncu zgodbe raztrga.

Dogajanja v zgodbi ga pripeljejo do sebičnosti in nevoščljivosti zoper Andreja. V nevarno razmerje z Ančko se spusti zaradi lahkomišelnosti in neke davne užaljenosti. Ančko vseskozi zapeljuje in zdi se, da celo uživa v ideji, da se poigrava s sodnikovo ženo. Dejstvo, da si je pridobil njeno naklonjenost ga vspodbuja da nadaljuje početje, kar končno pripelje do propada Ančkinega zakona. Ne moremo govoriti o skriti ljubezni med ljubimcama, saj bi drugače po sporu z Andrejem z Ančko ostala skupaj.

3. Krivda za Ančkin propad:

Ančka je bilo preprosto dekle, ne ravno bistra, toda prijazna. Nevede se je pustila zavajati in voditi okoli prsta. Ker ji je primanjkovalo ljubezni v zakonu in si je želela popestriti zakonsko življenje, se je prepustila skušnjavam, ki ji jih je nudil Pavel. Vedela je, da ne dela prav, vendar ni nikoli zbrala dovolj volje, da bi Pavlu prepovedala njun (sedaj že preveč) intimen odnos. Za propad zakona je bil poglavito kriv že prej omenjen zapeljivec ter njen soprog, ki sta jo uporabila zgolj za poigravanje med seboj in iskanjem njune nadvlade. Zaradi sebičnosti obeh oseb sta jo pripeljala do probada.

Ideja pripelje do razmišljanja o koncu zgodbe. Andrej in Pavel, oba pripadnika višjega sloja, nista bila deležna hudih posledic in tragičnih zaključkov, med tem ko je Ančko nesrečni pripetljaj pripeljal do izgube službe ter do prosjačenja.